

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-08-91-T
Datum: 2. oktobar 2009.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Burton Hall, predsjedavajući
sudija Guy Delvoie
sudija Frederik Harhoff

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 2. oktobra 2009.

TUŽILAC

protiv

MIĆE STANIŠIĆA i STOJANA ŽUPLJANINA

JAVNO

**NALOG O REVIDIRANIM SMJERNICAMA
ZA PRIHVATANJE I IZVOĐENJE DOKAZA**

Tužilaštvo:

gđa Joanna Korner
g. Thomas Hannis

Odbrana optuženog:

g. Slobodan Zečević i g. Slobodan Cvijetić za Miću Stanišića
g. Igor Pantelić i g. Dragan Krgović za Stojana Župljanina

PRETRESNO VIJEĆE II (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriju bivše Jugoslavije od 1991. (dalje u tekstu: Međunarodni sud);

PODSJEĆAJUĆI da na osnovu člana 20(1) Statuta pretresna vijeća moraju osigurati da suđenja budu pravična i ekspeditivna, te da se postupak vodi u skladu s Pravilnikom o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) uz puno poštovanje prava optuženog i dužnu brigu o zaštiti žrtava i svjedoka;

PODSJEĆAJUĆI da u skladu s pravilom 54 pretresno vijeće može izdavati naloge potrebne za vođenje suđenja i da na osnovu pravila 90(F) pretresno vijeće vrši kontrolu nad načinom i redoslijedom ispitivanja svjedoka i izvođenja dokaza kako bi se: (i) ispitivanje i izvođenje dokaza učinilo efikasnim za utvrđivanje istine; i (ii) izbjeglo nepotrebno trošenje vremena;

IMAJUĆI U VIDU zahtjev tužilaštva da se razmotri nekoliko proceduralnih pitanja na proceduralnom pretresu 29. septembra 2009.;¹

PODSJEĆAJUĆI da je 24. septembra 2009. Pretresno vijeće konstatovalo da nijedno pitanje što ga je pokrenulo tužilaštvo ne iziskuje posebni pretres i informiralo je strane da će se tim pitanjima Pretresno vijeće pozabaviti u nekom kasnijem trenutku;²

NA OSNOVU članova 20 i 21 Statuta, te pravila 54, 89 i 90 Pravilnika;

USVAJA revidirane smjernice priložene u Dodatku A, koje će se slijediti tokom suđenja, osim ako Pretresno vijeće konkretno ne naloži drugačije.

¹ Obavještenje tužilaštva u vezi sa zakazivanjem svjedočenja vještaka dr. Nielsena, 23. septembar 2009.; par. 6.

² Nalog o rasporedu, 24. septembar 2009., str. 2.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija Burton Hall,
predsjedavajući

Dana 2. oktobra 2009.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

DODATAK A

REVIDIRANE SMJERNICE ZA PRIHVATANJE I IZVOĐENJE DOKAZA

1. Pri prihvatanju dokaza Pretresno vijeće će se rukovoditi pravilom najboljeg dokaza. Svaka strana podastrijet će svoje dokaze slijedeći ovo pravilo koliko god je to praktički moguće.
2. Na osnovu pravila 89(C), Pretresno vijeće neće prihvatiti dokazni materijal za koji smatra da nije relevantan i da nema dokaznu vrijednost. Na strani u postupku koja podnosi dokaze je da pokaže relevantnost i dokaznu vrijednost dokaznog materijala.
3. Na strani u postupku je da pokaže povezanost dokaznog predmeta sa sadržajem iskaza svjedoka preko kojeg strana želi ponuditi na usvajanje neki dokazni predmet.
4. Nema pravila kojim bi se zabranilo prihvatanje dokumenata samo zato što njihov navedeni izvor nije pozvan da svjedoči. Isto tako, činjenica da dokument nema potpisa ni pečata nije sama po sebi razlog da bi se utvrdilo da dokument nije autentičan.
5. Prema praksi Međunarodnog suda, posredni dokazi, uključujući dokaze iz druge ruke, su prihvatljivi. Međutim, dokazna vrijednost takvih dokaza biće općenito uzevši manja negoli ona direktnih dokaza nekog svjedoka.³
6. Strana može zatražiti da se u dokazni materijal uvrsti materijal s njenog spiska dokaznih predmeta. U slučaju da strana traži da se u spis uvrsti materijal koji se ne nalazi na spisku dokaznih predmeta, strana u postupku, prije nego što zatraži uvrštavanje u dokazni materijal, mora zatražiti dozvolu Pretresnog vijeća putem pismenog zahtjeva da se dotični materijal doda na spisak dokaznog materijala.

³ *Tužilac protiv Zlatka Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14/1-AR73, Odluka po žalbi tužitelja u vezi s prihvatljivošću dokaza, 16. februar 1999., par. 15.

7. Dužnost je svake strane da izvede svoje dokaze na konkretan i usredotočen način. Osim u izuzetnim okolnostima, strane ne mogu zatražiti uvrštavanje u dokazni materijal vrlo dugih dokumenata, kao što su knjige, dnevnici ili izvještaji, u slučajevima u kojim su samo neki njihovi dijelovi relevantni za svjedočenje svjedoka preko kojeg se prezentira dotični dokument. Od strana se traži da zatraže uvrštavanje u dokazni materijal svake velike zbirke dokumenata podnescima, bez posredstava svjedoka.
8. Ovo suđenje koristiće se elektronskim sistemom za vođenje suđenja (*e-court*) i strane se podsjećaju, shodno tome, da će se u principu svim dokumentima baratati putem *e-court* sistema. Ispise dokumenata strana može koristiti samo kada nije bila u mogućnosti, uslijed nekih nepredvidivih okolnosti, da uvede dokument u *e-court* sistem. Kada je dozvoljeno korištenje ispisa dokumenata, strana koja podnosi dokumente odgovorna je za dostavljanje njihovih kopija svjedocima, suprotnoj strani, Pretresnom vijeću, sekretaru i prevodiocima.
9. Prije nego što prozove prvog svjedoka, tužilaštvo će sve dokumente sa svog spiska na osnovu pravila 65ter učiniti dostupnim kroz *e-court* sistem.
10. Svakog četvrtka do 16 sati, strana koja izvodi dokaze proslijediće Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama elektronski spisak svjedoka koje namjerava da pozove naredne sedmice, navodeći raspored njihovih svjedočenja, kao i vrijeme za koje se procjenjuje da je potrebno za glavno ispitivanje. Dužnost je strane koja poziva svjedoke da obavijesti Pretresno vijeće, sekretara i druge strane što je prije moguće o svim promjenama u redosljedu nastupanja svjedoka.
11. Strana koja poziva svjedoke proslijediće Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama elektronski spisak dokumenata ili materijala koje namjerava da upotrijebi tokom glavnog ispitivanja najkasnije 72 sata prije svjedočenja relevantnog svjedoka kada sveukupni broj stranica prelazi 100 stranica, a u svim drugim slučajevima 48 sati prije svjedočenja.
12. Strana koja poziva svjedoke podnijeće konačan spisak dokumenata ili materijala koji će se koristiti tokom glavnog ispitivanja najkasnije do 16 sati radnog dana prije svjedočenja svjedoka.

13. Zabilješke o pripremi svjedoka prosljediće se Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama što prije moguće, po zaključenju pripreme svjedoka za svjedočenje.
14. Nakon što svjedok dá svečanu izjavu na osnovu pravila 90, strane koje vrše unakrsno ispitivanje prosljediće elektronskim putem Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama spisak sa dokumentima i drugim materijalima koje će eventualno koristiti pri unakrsnom ispitivanju.
15. Ako bilo koja od strana bude željela koristiti materijale o kojim obavijest nije pravovremeno dostavljena u skladu s ovim smjernicama, ona to može učiniti samo uz dopuštenje Pretresnog vijeća.
16. Strane moraju organizovati izvođenje svojih dokaza tako da se izbjegava ponavljanje dokaza koji su već evidentirani. Pretresno vijeće može zabraniti postavljanje neprimjerenih, repetitivnih ili irelevantnih pitanja, uključujući ona koja predstavljaju neopravdani napad na svjedoka.
17. Strane moraju izbjegavati dugačka, komplikovana ili kombinovana pitanja, koja bi mogla da zbune svjedoke. Strane moraju izbjegavati parafraziranje prethodnih iskaza ili izjava svjedoka i moraju citirati dijelove koji su neposredno relevantni i navesti tačan broj stranica i relevantnih redaka. Od strana se traži da ograniče takvo citiranje na situacije kada je to izričito potrebno radi razumijevanja postavljanog pitanja.
18. Prethodna izjava svjedoka može se koristiti kako bi se osvježilo svjedokovo pamćenje bez obzira na to da li je ta izjava uvrštena u dokazni materijal ili ne.⁴ Pretresno vijeće može razmatrati sredstva i okolnosti putem kojih je osvježeno pamćenje svjedoka kada ocjenjuje pouzdanost i kredibilnost svjedokovog iskaza.

⁴ *Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i Amira Kubure*, predmet br. IT-01-47-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s osvježavanjem pamćenja svjedoka, 2. april 2004; *Tužilac protiv Blagoja Simića i drugih*, predmet br. IT-95-9-AR73.6 i IT-95-9-AR.73.7, Odluka po interlokutornim žalbama optužbe po žalbama u vezi s korištenjem izjava koje nisu uvrštene u dokaze na osnovu pravila 92bis za osporavanje kredibiliteta i za podsjećanje svjedoka, 23. maj 2003., par. 18, 20.

19. Pretresno vijeće nadgleda i reguliše dužinu glavnog ispitivanja svjedoka uzimajući u obzir vrijeme što ga je navela relevantna strana. U interesu je pravičnog i ekspeditivnog suđenja, osim ako se konkretno u smjernicama ne navodi drugačije, da Pretresno vijeće dozvoli stranama koje vrše unakrsno ispitivanje ukupno istu količinu vremena za unakrsno ispitivanje *viva voce* svjedoka koja je dodijeljena za glavno ispitivanje. Strani se može dodijeliti više vremena ako pokaže valjan razlog za svoj zahtjev.

20. Na osnovu pravila 90(H)(ii), strana koja vrši unakrsno ispitivanje mora svjedoku, koji može dati iskaz relevantan za tezu strane koja ga unakrsno ispituje, iznijeti prirodu svoje argumentacije koja je u protivrječnosti sa svjedočenjem tog svjedoka. U skladu s praksom Međunarodnog suda, prema intepretaciji Pretresnog vijeća to pravilo nalaže da strana koja vodi unakrsno ispitivanje mora iznijeti suštinu protivrječnih dokaza, a ne svaki detalj koji strana ne prihvata.⁵

21. Valja podsjetiti da Međunarodni sud ne priznaje *tu quoque* kao validnu odbranu i da prihvata, ali u vrlo ograničenom opsegu, dokaze koji se odnose na navode o zločinima što su ih počinile druge strane u sukobu.⁶

22. Strana koja vrši unakrsno ispitivanje može suočiti svjedoka sa dokazima dobivenim od prethodnog svjedoka pod uslovom da identitet tog svjedoka nije objelodanjen. Strane se podsjećaju da ne traže od svjedoka da komentariše kredibilnost drugih svjedoka.

23. Svako dodatno ispitivanje svjedoka mora se striktno ograničiti na pitanja postavljena tokom unakrsnog ispitivanja.

24. Svjedok pozvan da svjedoči prema pravilu 92ter mora potvrditi na suđenju da njegova pismena izjava ili transkript njegovog prethodnog iskaza tačno odražavaju ono što je svjedok izjavio i ono što bi svjedok rekao da ga se ispita.

⁵ *Tužilac protiv Radoslava Brđanina i Momira Talića*, predmet br. IT-99-36-T, Odluka po Zahtjevu optuženog Radoslava Brđanina da se pravilo 90(H)(ii) proglasi ništavnim u onoj mjeri u kojoj se kosi sa članom 21 Statuta Međunarodnog suda, te po podnescima optuženog Momira Talića u vezi s pravilom 90(H)(ii), 22. mart 2002, par. 14.

25. Osim ako to Pretresno vijeće ne naloži u nekoj konkretnoj situaciji, pošto je strana koja je pozvala svjedoka zato pokazala valjan razlog, strana ne smije ispitivati svjedoka pozvanog na osnovu pravila 92ter s namjerom da izvede dokaze koji izlaze iz okvira usvojenih izjava i transkripata na osnovu kojih je svjedok pozvan da svjedoči.

26. Osim ako Pretresno vijeće nije drugačije naznačilo na zahtjev strane koja poziva svjedoka, ta strana u postupku ima 20 minuta za glavno ispitivanje svjedoka koji se saslušava na osnovu pravila 92ter i jedan sat za glavno ispitivanje svjedoka koji se saslušava na osnovu pravila 94bis.

27. Pretresno vijeće će dodijeliti vrijeme strani u postupku za unakrsno ispitivanje svjedoka saslušanog na osnovu pravila 92ter nakon što uzme u obzir informacije strana o tome koliko će im vremena biti potrebno. Ta informacije bit će podnijeće se u elektronskom obliku što to prije bude moguće, nakon prihvatanja svjedoka na osnovu pravila 92ter.

28. Pretresno vijeće dodijeliće vrijeme strani u postupku za unakrsno ispitivanje svjedoka saslušanog na osnovu pravila 94bis nakon što se uzmu u obzir informacije strana o tome koliko će svakoj od njih biti potrebno vremena. Te informacije biće obuhvaćene obavještenjem podnesenim na osnovu pravila 94bis(B). Kada je strana već dostavila službenu obavijest na osnovu pravila 94bis(B), informacija će se dostaviti elektronskim putem u roku od dvije sedmice od podnošenja Revidiranih smjernica.

29. Nakon što se dokazni materijal prihvati na osnovu pravila 92bis, 92ter, 92quater ili pravila 94, svakom podnesenom dokumentu sekretar će dodijeliti broj dokaznog predmeta.

30. U slučaju da strana traži primjenu zaštitnih mjera za svjedoka, strana će tri sedmice prije svjedočenja tog svjedoka, uz odobrenje Pretresnog vijeća, pismenim zahtjevom zatražiti primjenu zaštitnih mjera.

⁶ *Tužilac protiv Zorana Kupreškića i drugih*, predmet br. IT-95-16-T, Odluka po dokazima u potvrdu dobrog karaktera optuženog i o obrani *tu quoque*, 17. februar 1999., str. 5.

31. Strana koja na osnovu pravila 81*bis* zatraži postupak putem video-konferencijske veze od Pretresnog vijeća će pismenim zahtjevom, tri sedmice prije zakazanog datuma, zatražiti provođenje tog postupka.